

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การสรุปเรื่องจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง นิทานอ่านสนุก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การสรุปเรื่องจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ประเภทเรื่องวรรณคดีและวรรณกรรม

วรรณคดี เป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต บอกเรื่องราวชีวิต ความคิดความเชื่อ และความเป็นไปต่าง ๆ นานาของคนในสังคม จนมีผู้กล่าวว่า “ถ้าอยากรู้ว่าคนชาติใดมีนิสัยอย่างไรให้ศึกษา วรรณคดีของคนในชาตินั้น ก็จะเข้าใจคนชาตินั้นอย่างถ่องแท้”

วรรณคดีแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. วรรณคดีมรดก เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี ราชชาธิราช
๒. วรรณคดีท้องถิ่น เช่น เรื่องตากะยาย นิทานเกาะหนูเกาะแมว
๓. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่น นิทานอีสป เพลงกล่อมเด็ก เพลงร้องเล่น

ในระดับประถมศึกษา กำหนดให้เรียนวรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่ บทดอกสร้อยสุภาสิต เพลงกล่อมเด็ก บทร้องเล่นของเด็ก นิทานอีสป นิทานชาดก นิทานสำหรับเด็ก

การเขียนสรุปเรื่อง

การเขียนสรุปเรื่อง หรือสรุปความ เป็นการสรุปแนวคิดหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่อง จากการฟังหรือการอ่าน แล้วถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงต้องเก็บสำคัญของเรื่อง แล้วนำมาเขียนใหม่เพื่อให้ง่ายในการเข้าใจ

เทคนิคการสรุปความ

เนื้อหาและงานเขียนแต่ละประเภทมีวิธีการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อยแต่หลักการและขั้นตอนในภาพรวมมีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

๑. อ่านหรือฟังเรื่องราวให้เข้าใจทั้งหมดอย่างน้อย ๒ เที่ยว เพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวข้องกับ “ใครอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ผลเป็นอย่างไร”
๒. พิจารณาประเภทของสาร/ประเภทของงานเขียน
๓. พิจารณาวัตถุประสงค์ของเรื่อง/งานเขียน เพื่อสร้างกรอบประเด็นเนื้อหา
๔. ค้นหาประเด็นเรื่องจากชื่อเรื่อง หรือจากย่อหน้า
๕. ค้นหาหัวข้อย่อยจากแต่ละย่อหน้า
๖. ค้นหาใจความสำคัญตามหัวข้อย่อยให้ถูกต้องและครบถ้วน
๗. หากใจความสำคัญยังไม่ชัดเจน อาจจำเป็นต้องสรุปประเด็นจากเนื้อเรื่องย่อย
๘. จัดเรียงประเด็นความคิด และลำดับเรื่องราว ด้วยภาษาของตนเอง
๙. เรียบเรียงเขียนด้วยเป็นภาษาเขียน ใช้คำที่สั้น เข้าใจง่าย และได้ใจความ ไม่ควรใช้คำย่อ
๑๐. อ่านทบทวนและขีดเกลากาษาให้สละสลวย

ตัวอย่างที่ ๑

หลังฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรมักปลูกพืชอายุสั้นและทนแล้ง พืชที่เหมาะสมได้แก่ ถั่วเขียว ถ้าปลูกถั่วเขียวโดยวิธีหว่านจะมีปัญหามาก เพราะมีหญ้าขึ้นแข่งกับต้นถั่วเขียว จึงยากต่อการกำจัดต้นหญ้า ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ

วิธีการสรุปความ

ใคร	- เกษตรกร
ทำอะไร	- ปลูกถั่วเขียว
เมื่อไร	- หลังฤดูเก็บเกี่ยว
อย่างไร	- ใช้วิธีหว่าน
ผลเป็นอย่างไร	- หญ้าขึ้นแข่ง ได้ผลผลิตต่ำ

สรุปความได้ว่า

เกษตรกรปลูกถั่วเขียว หลังฤดูเก็บเกี่ยว ถ้าใช้วิธีหว่านทำให้หญ้าขึ้นแข่ง ได้ผลผลิตต่ำ

ตัวอย่างที่ ๒ นิทานเรื่อง ปูอวดเก่ง

ครั้งหนึ่งมีปูตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในรู อยู่มาวันหนึ่งมีข้างป่าเดินผ่านมา ปูรู้สึกว่ามีแผ่นดินสะเทือนจึงออกมาจากรู บังเอิญข้างเหยียบลงไปอยู่ในรูปูซึ่งเป็นดินเหลว ปูจึงจมลงไปในดิน เมื่อข้างถอนเท้าออกจากดิน ปูก็วิ่งไปหาข้างและพูดว่า “หยุดก่อน” ข้างได้ยินจึงหยุดและหันมาดูปู เห็นปูเอาก้ามชูขึ้น จึงถามว่า “เจ้ามีธุระอะไรกับข้าหรือ” ปูตอบว่า “ท่านบังอาจเหยียบเราจมดิน” ข้างจึงตอบว่า “เราไม่บังอาจเหยียบเจ้าหรอก เราไม่เห็นจริง ๆ เราขอโทษด้วย” ปูได้ยินข้างพูดเช่นนั้นก็ยิ่งโกรธเป็นกำลั้ง ตรงเข้าใช้ก้ามหนีบขาข้าง ข้างจึงยกขาสลัดปูออกไป ปูกระเด็นไปกระทบหินกระต๊อแตกตาย

นิทานเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า ความโกรธมีโทษมาก อาจเป็นอันตรายต่อตัวเองได้

วิธีสรุปการสรุปความ

ใคร	- ปู
ทำอะไร	- โกรธข้าง
เมื่อไร	- ข้างเหยียบรู
อย่างไร	- ปูใช้ก้ามหนีบขาข้าง
ผลเป็นอย่างไร	- ข้างสลัดปูไปกระทบก้อนหินตาย

สรุปความได้ว่า

ปูโกรธข้างที่เหยียบรู จึงใช้ก้ามหนีบขาข้าง ข้างสลัดปูไปกระทบก้อนหินตาย

ข้อเสนอแนะ

เรื่อง

เรื่องวรรณคดีและวรรณกรรมที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ควรอ่าน ได้แก่ วรรณคดีและวรรณกรรม

๑. สังข์ทอง ตอน กำเนิดพระสังข์
๒. กระเช้าสีดา
๓. มะกะโท พ่อค้าจากเมืองเมาะตะมะ
๔. วรรณกรรมเรื่อง ม้าก้านกล้วย
๕. วรรณกรรมเรื่อง ความสุขของกะทิ
๖. นิทานวรรณคดีเรื่อง แก้วหน้าม้า ไกรทอง โศบุตร หลวิชัยคาวิ เป็นต้น